

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. VIII. Rosa coroneola, seu Spes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77028](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77028)

mentum sum apud te; tu domus istius sis Dominus: A tiam habuit, & nunquam non purissime vixit, quantam obsecro non solum eterne vite, sed & omnia, quæ rogarer, impetrandi Spem habuerit; nec nescire potuit se gratiā plenam, & in gratiā esse stabilitam. Hinc certa fuerat beatitudinis, quam Spe perfectā expectabat. Ad hanc Virginem refert sanctus Antoninus ab Ecclesia-
Ecclesi. 6. 24. vers. 24.

Decima.

10. Ad hoc epulum dignius frequentandum non tantum letales, sed etiam minores noxæ studiosissime cavendæ. Quisque suam interroget conscientiam, & illa non muta defectus plurimos accusabit. Quales sunt in multis negligentia; arrogantia ob vires, formam, genus, scientiam, officium, &c. Aut fames nimia, nimis caræ in rebus fluxus, vigilans sui amor, molestiarum & crucis horror, odium & invidia, societas non laudanda; in cibo, potu, somno, risu, colloquiis intemperantia, sensuum exteriorum libertas, libidinis licentia, actionum confusio: non fidebit denique conscientia, se ratissime inspicere, vix unquam audiri, nullam sui curam haberi.

Aug. 10. 10. l. de Ecclesi. fast. dogmat. luc. c. 1. supra, m. 383.

Hic it, obsecro, divini iram merent, qui convitiū quidem celeste non omnino negligunt, vitiorum tamen nihil corrigunt. Hic ebrietas, hic libidini, hic vitio alteri, cui assuevit, perinaciter inhæret: hodie Christus, iterum Baalæ diabolo sacrificat. Hic Augustinus intorquens fulmen: *Habentem, inquit, voluntatem adhuc peccandi gravari magis dico Eucharistia perceptione quam purificari. Probet igitur seipsum homo.*

CAPUT VIII.

Rosa Coroneola, seu, Spes.

§. 1.

Spes est corona, quæ Deus humanæ voluntati imponit.

Rose, quæ Autumnalis vel Coroneola dicitur, Spem recte conferimus. Spes sanè corona est, quam Deus humanæ voluntati imponit, ut ea in cunctis actionibus erecta & hilaris nulli succumbat oneri. Spes lyceos habet oculos, imò lyceis longè acutiores, calum omne pervidet, velut vitum pellucidissimum.

Psalm. 129. vers. 7. 1. Item. c. 2. v. 22. Fides in intellectu, Spes sedem in voluntate habet. Fides intrinsecus quod averfamur, inferos & alterius orbis supplicia: Spes sed solum respicit, quod omnium vota eunt, ad Deum & ad beatitudinem, quam in dies expectat cum gaudio. Vox Apostoli est: *Spe gaudentes, in tribulationibus patientes.*

Spes ita depingitur: Certa expectatio eterne salutis, nata & bonorum operum conscientia, & intimo gustu seuque paternæ prorsus benignitatis in Deo. Hinc illud regis Hebræi solatium: *Speret Israël in Domino, quia apud Dominum misericordia.* & copiosa apud eum redemptio. Domini amor Joannes: *Si cor nostrum, inquit, non reprehenderit nos, fiduciam habemus apud Deum.* Fides in intellectu, Spes sedem in voluntate habet. Fides intrinsecus quod averfamur, inferos & alterius orbis supplicia: Spes sed solum respicit, quod omnium vota eunt, ad Deum & ad beatitudinem, quam in dies expectat cum gaudio. Vox Apostoli est: *Spe gaudentes, in tribulationibus patientes.*

Aug. 10. 10. l. de Ecclesi. fast. dogmat. luc. c. 1. supra, m. 383.

Eleganter dixit Augustinus: *Spes est beatitudo vite mortalis. Tolle spem, & nullum, dum vivimus, gustamus cælum. Spes non confundit. Et: Beatus vir, qui sperat in Domino.* Chrysostomus lætanti animo dixit: *Quando Deus promittit, nulla promissionibus variatio adiungitur. Promissa Dei certiora sunt his quæ videntur, modo oculos Fidei habemus.* Atqui hoc loco non de informi Spe loquimur. Alberto Magno *Spes sine meritis, non est Spes, sed presumptio.* Ideo hortatur regius vates: *Sacrificate sacrificium iustitiæ, & sperate in Domino.* Qui sperat, & pravorum mores non emendat, spem habet, sed qualis à Sapientiā depingitur: *Spes impii tanquam lanugo, quæ à vento tollitur; tanquam spuma gracilis, quæ a procellâ dispergitur; & tanquam fumus, qui à vento diffusus est, & tanquam memoria hostis unus dies prætereuntis.* Qui metuit, ne quid sibi ad obtinendam beatitudinem desit, in Spem non delinquit. Spes & Dei gratiam, & hominis conatum spectat. Si cor nostrum non reprehenderit nos, Spem habemus. Nimirum fuit cuique animus ex conscientia Spem præbet. Magnum Spem argumentum est, noxis omnibus viriliter sese opponere.

B.V. Maria perfectam spem habuit.

Beatissima Virgo, quæ luculentam divinæ bonitatis notitiam, & summam misericordiæ divinæ experien-

tiam habuit, & nunquam non purissime vixit, quantam obsecro non solum eterne vite, sed & omnia, quæ rogarer, impetrandi Spem habuerit; nec nescire potuit se gratiā plenam, & in gratiā esse stabilitam. Hinc certa fuerat beatitudinis, quam Spe perfectā expectabat. Ad hanc Virginem refert sanctus Antoninus ab Ecclesia-
Ecclesi. 6. 24. vers. 24.

Virgo beatissima, quæ immensissimam Dei bonitatem penitissimè perspexit, Spem habuit excellentissimam, sed timore metūque liberam. Malè metuere non poterat, quæ de beatitudine secunda erat.

Ab eadem Virginis Spe ortum, quod cum aliis feminis ad filii monumentum non erit. Erat quidem Virgo in defunctos maximæ commiserationis, in filium summi amoris, cum ceteris tamen unctura non venit. Spes certa rediit filii matrem domi continuit. Quid ungeret, quem vivum post horas non multas vitura esset: ita cruci adstiterit, ad sepulchrum non rediit.

§. II.

Dum nos in hac vitâ, velut in mari iactamur, speramus quidem ad beatitudinis portum inter procellas pervenhendos. At subinde ingens emergit cæcus, velut iam jam navigium meturus. Hic spes vigilet, hic sese attollat cælo, dicatque sibi ipsa fidentissime: *Aderit Deus, & juvabit.* Et quamvis conscientia non nihil nos turberet, clametque: *Non dignus es, ut juveris; tu tamen tuæ responde conscientia: Cum Dei iustitiâ non contendam; si dignus qui deferat, ego tamen usque & usque & usque in infinita Dei misericordiâ sperare non desinam, quam hominibus etiam perditissimis non subtrahit.* Christi nitor non meis promeritis; in Christi sanguinem, velut in amoris flumen me præcipito. Hic nemo perit, nisi qui se servari noluit: *Mors Domini Jesu me optime sperare jubet. Et etiam si occiderit me, ego tamen in Domino sperabo.* Tamen si Deus mecum sic agat, ut desertus, rejectus, omni gratiâ excussus videar, ego tamen in Domino sperabo. *Si consistant adversum me castra, si exurgat adversum me prelium, si totus in me unum ruat exercitus, ego tamen in Domino sperabo.* Etsi proximus ire videar ergastulis inferorum, ego tamen in Domino sperabo. Hæc spes mea me non fallit; hæc denique in patriâ, quam anhele, me sistet. Quidquid in re sit, spem mihi nullus eripiet. *In Deo speravi, non timebo quid faciat mihi homo. In te Domine speravi, non confundar in æternum.* Juvat spe vivere, juvat sic mori. *Quoniam tu Domine singulariter in spe constituisti me.* Laboris est quidem expectare, sed dulcis est expectatio, quæ certam promittit beatitudinem.

Hoc Deo ingenium est. Solet is nonnunquam permittit, ut iis miseriarum fluctibus involvatur, unde Spes emergendi alluceat nulla: ubi sola mors & desperatio in oculis: si nihilominus homo Spem habeat positam in Domino Jesu, & illius sese sanctissimæ voluntati totum committat, indubiè tandem elucabitur, & vel post mille naufragia enatabit salvus.

Manasses famosissimum scelus (scelustum dicere parum est) post tot annos inter flagitia exactos, Spe dum ac submissione & catenas rupit, & noxas delevit. Spes mulieris Chananæ impeterrita filiam cacodæmonis imperio subtraxit. Spes Magdalene liberalissimam noxarum omnium veniam impetravit. Ecclesiasticus proclamat. *Respicite filii nationes hominum, quia nullus speravit in Domino, & confusus est.*

Verè bona Spes, quæ de vero bono ritè concepta est. Hanc qui habet, stringat, teneat, neque abire eam vel in ultimis sinat, & suas illi sorores, Fidem & Charitatem jungat.

Cccc 4

jungat. Hæc vera Spes, dulcis, verax, felix est, quæque
nec sperantem fallit, neque confundit, sed ad optimum
provehit, animum interim sperati boni anticipatione
lætificat.

Spes vite æternæ una omnium optima,
Non est major, non est pulchrior, non sanctior spes
quàm æternam sperare vitam, modò ea non cæca sit vel
præceptis. Sunt enim, qui semper malè agendo bonum
sperant, quò nihil est stultius. Qui vitam æternam spe-
rat, vitam, quam agit, corrigat: hæc ad illam pergitur.
Spes vite æternæ una omnium optima: hæc sola Spes vera
est, quæ & feliciem faciet, & jam facit. Eximè, quod so-
let, Bernardus: *Ut quid enim, inquit, si hæc sapimus, ut quid*
contumacia abjicere omnino spes miseræ, vanas, inutilis, sedu-
ctorias; & huic uni tam solide, tam perfectæ, tam beate Spei
tota devotione animi, toto fervore spiritus inhærere?

Bernard.
in Psal. 90
serm. 9. mi.
Pag. 137.

Stob. serm.
109.

Quia spes
quæ non
aspirat ad
vitâ æter-
nâ fallaciis
plena est
*Lipsius in
Comment.
Senec. cap. 8.
de tranquil-
lit. animi,
mihi p. 158.*

Mundus ſpe pleniffimus eſt, ſed heu plerumque, quod Bernardus dixit, ſpes miſera, ſpes vana, inutilis, eluſoria eſt. Adeoque Thales ſapienter cenſuit ſpe nihil eſſe commune: hanc enim etiam illi habent, qui aliud nihil habent. Et quia ſpes ſæpe fallaciſſima eſt, merito eam ſomnium vigilantium appellavit Plato. Spes, quæ non æternam aſpirat vitam, volatica & fallacis plena eſt.

Caro Uticensis, quod Plutarchus memorat, Antiochiam ivit, & vidit extra portam in utroque viâ marginibus, compoliti stantes viros, juvenes, pueros, cum discrimine ætatum, in festo omnes habitu & veste : magistratus præterea candidatos, sacerdotum etiam ipsos coronatos. Caro itomachari, & putare sui honoris causâ factum, & succensere iis, quos præmiserat, tanquam indicassent. Itaque jam propior descendit vehiculo, & suos idem facere & pedibus ire iussit, tanquam salutandos, & pompâ illâ deducendus. At Ecce senex quidam, coronâ & virgâ insignis (designatoris erat) ne salute quidem dictâ rogavit: Ubi Demetrium reliquistis? & quando venturus? Demetrius erat Pompei libertus, & multum apud illum poterat, in quem omnes mortales tunc oculos habebant conjectos. Itaque hic comites Caronis & indignari, & risu emori. Caro nihil aliud prolocutus quam: O miseram civitatem!

Tales omnino sunt plura in ipſis hominibus, ridicula, inanes, temeraria, ſtulta fallax; verbo, ſomnia vigilantium, quæ neſcio quid promittunt ut decipiant. Veriſſimè dixit Auguſtinus: Nihil tam inimicum ſpei, quam retrò reſpicere: id eſt in cū rebus, quæ præterlabuntur & tranſeunt ſpem ponere: ſed in his quæ nondum data ſunt, ſed danda quandoque, quæ nunquam tranſiunt. Quando autem ſceterationibus Mundus, velut pluvia ſerena ſulfurea, merendum eſt, exemplum uxoris Lethæ: Retro enim reſpexit, & ubi reſpexit, ibi tranſiit. In ſalem converſa eſt, ut prudentes condire exemplo. Apoſtolus Paulus de hac Spe ita loquitur: Spe enim ſalvi facti ſumus. Spes autem, quæ videtur, non eſt Spes. Quod enim videt quis, quid ſperat? Si autem quod non videmus, ſperamus, per patientiam expectamus.

Valer. lib. 1.
cap. 7.

Carthaginiensium Dux Amilcar, cum oblideret Syraculas, inter fomentum vocem exaudisse creditur, nuntiantem futurum ut proximo die in ea urbe cenaret. Latus igitur perinde ac divinitus promissa victoria, pugnam paravit exercitum. In quo inter Siculo & Pænos orta diffensionem, caltris ejus Syraculani lubri etruptio-
ne oppredis, ipsum intra mœnia sua vincum pertraxe-
runt. Ita magis Spe, quam somno deceptus, cenavit Syraculas captivus, non, ut animo praesumerat, victor.

En dormientis & vigilantis somnium Spem magnam, sed fallam.

§. III.

E Romano exercitu quidam gloriosior miles apud Scipionem natu minorem scutum elegans & affabre factum, & quod putabat telis impenetrabile, ostentaverat. Cui Scipio, Tuus, inquit, clypeus, ô mi juvenis,

A & firmus & venustus est, sed virum Romanum decet non in lavâ, quæ clypeum, sed in dextrâ, quæ gladium gerit, Spem habere positam, Cum Scipione dixero: Virum Christianum decet non in lavâ rerum caducarum, sed in dextrâ rerum immortalium & æternarum caducarum, collocare. Spes cetera pâne omnes & vanissimæ sunt & fallacissimæ. Quid enim?

Bonam speras valetudinem ? ergo in spe habes mortalitatis oblivionem, & vitiorum amicitiam. Proinde inter speras vitam ? ergo diuturnam speras carcerem, in quo multa feras, multa videas quæ nolis. Prosperos speras annorum exitus ? ergo dolendi ac pudendi copiam speras materiam. Peccandi expectas licentiam ? Aliam quam infelix gaudium, & quam longævam penitentiam ! Utionis speras occasionem ? Crede mihi, o homo, tu speras quod alii timent, hoc est, ruius ipsius interitum. Divitiarum speras cumulum ? O fatue ! per grandes ex lapidis & tribulis speras farcinam. Sed honores forsitan, dignitates & famam speras ? Invidiosam ergo miseriam, opulentiam inopiam, pavidam superbiam, pulverem & inanem auram, fumum & mendacem umbram speras. Honestas filio filivæ speras nuptias ? Ut video nondum didicisti, nec tuo nec alieno sapere malo. Hoc scias, vix ulla res est, quæ tam crebro tamque graviter fallit, quam hilares nuptiæ, quas læpissime tristes sine numero sequuntur tragediæ. Sed forsitan vetula jamque tussientis uxoris funus, & novæ nuptæ thalamum expectas ? O miser & infans ! attritu in laqueo dissolvi gaudes, in novo & validiore vincistis. Sed speras post mortem gloriam, & apud posteros nomen, & amplam in funere laudationem ? O spes mortaliū inanes ! Quid picta domus cæco ? quid philomela profuerit furdo. Quid aura felix post naufragium, quid amplum ab ignotis testimonium te juverit ? præsertim si crucieris ubi es, & lauderis ubi non es. O quantæ post mortaliū vento pacifcitur, & in omnibus gaudet, quam multi mortaliū inter spes optimas ad æternam ruunt penitentiā, à gaudiis momento ad supplicia delati !

Heu vita quantas spes alis planè improbas!

Spes hominum fallacissimas sub oculis ponit hæc
 mythologorum narratio. Bubulus, ajunt, stabulum in-
 gressus boves mirè lætos reperit; causam igitur insolent-
 iæ lætitiæ sciscitatus est. Cui boves: Speramus, inquit,
 hunc diem in pinguisimis pascuis ab opere transi-
 gendum. Quis, obsecro, ait bubulus, in Spem ita
 penitus inanem vos impulit? Respondent: Hoc sit futurum
 somniavimus. Ad quæ statim bubulus: Nolite
 quas, mei boves, nolite his somniis habere fidem, quæ
 mox fuisse fallissimæ deprehenderis. Ego revera longè
 aliud somniavi, vos scilicet hodie araturos. At, ut nostis,
 somnia hominum certiora, quàm brutorum esse con-
 sueverunt.

Erudirè nostros nobis mores obicit hic apologus. Quoties cum brutis animantibus prata pinguissima speramus; quoties opes, honores, voluptates ita somniamus, ut mox in robustam Spem conualescant somnia: Tandem Metelli fortunam sperant plurimi, pauci obtinent: spes omnis ad aratrum pauperatis, vel ignominie, vel calamitatis pertrahitur jugulanda.

§. IV.

S Araceorum principi, cui Zizit nomen, Judas ^{Sigant.}
 magus annorum quadraginta dominatum polliceri ^{non Clern.}
 est ausus, si sacras imagines et toto regno tolleret: susti- ^{16000 714.}
 litus, et ipse princeps paullo post repentinā morte sub- ^{Grandpr.}
 latus est. O Spes hominum vanissimas! Chrysolomi ^{16000 714.}
 ævo primaria femina maritum suum consulem futurum ^{16000 714.}
 speraverat. Verum spes ista destituit, maritus mortuus ^{16000 714.}
 est, & consulatus alteri datus est. Chrysolomus spe la- ^{16000 714.}
 psam consolaturus. Primum fac tecum cogites, inquit,
 licet valde explorata esset hæc spes, attamen humanam
 spem

spem fuisse, quæ sæpe fallere solita sit; & multa huiusmodi in hac vitæ quotidie cernimus evenire, cum ea, quæ valde sperantur, minime exitum inveniant. *A manē usque ad vespertinam immutabitur tempus.* Incerti & inexpectati rerum exitus sunt. Inter os & offam multa intervenire solent. Imò quod Augustinus dixit, *Nihil tam inimicum spei, quam retro respicere: id est, in eis rebus, quæ præterlabuntur & transiunt, spem ponere.*

Piscator, ut in fabulis est, pisciculum reti traxerat. Pisciculus homini perisuratur, ut in aquas remitteretur. Optime virorum, inquit, quid te animalculum juvet tam minutum? Quod si me manu mitteres, & pisciculus piscis fierem, atque tunc & lagenam tuam & emptoris mensam ornarem. At piscator: Amplissime, inquit, deliraveris, si incertissima certis præponam. Ut scias, spem ego tam vanam pretio non emo.

Sapienter: Atque hoc quivis de omni spe humanâ dixerit: Nec teruncio emerim spes istas omnes quantumcunque optimas: vanæ, falsæ, nullæ sunt. Spes una felicitatis æternæ oculata, firma, certa est. Gaudium nostrum, inquit Augustinus, nondum est in re, sed jam in spe. Spes autem nostra tam certa est, quasi jam res perfecta sit. Cum credimus, spes est in isto sæculo: cum videbimus, res erit in futuro sæculo. Capitis præfatio, spes membrorum est.

Spem in re caducâ collocatam præfici lic depingebant. Arborem procerissimam ad fluminis marginem statuiebant, quæ prona in flumen brachia expanderet, qualis plerumque ulmus est ad amnis ripam sita. In arboris vertice virguncula miserè hærebat, auræ catenâ colligata. Hæc imminens arboris tuinam, ex continuo fluminis alluvione cernens, descensum ex arbore tam periculosâ omnibus viribus molebatur, ne trunco radicitus subtrito præceps in aquas raperetur; sed aurea vincula vel invitam retinebant. Hæc caducæ Spei pictura; interpretatio est ista. Homo Platoni arbor est: hæc ad tempus velut ad fluvium rapacissimum consistit, in dies ruinæ vicinior inclinatur: puella in hac arbore, Spes est rebus humanis mixta; hæc suum ipsa calum utcumque prospicit, sed quia vinculis tenetur aureis, hoc est ingentibus promissis, libertatem, quam cupit, non obtinet. Hic Hieremias vates proclamatur: *Maledictus homo, qui confidit in hominibus, & ponit carnem brachium suum, & à Domino recedit cor ejus.* Benedictus vir qui confidit in Domino, & erit Dominus fiducia ejus. Beatus ergo cuius Deus

Iacob adiutor ejus, spes ejus in Domino Deo ipsius. Non Abraham, non Isaac, sed tantummodo Deum Jacob nominari mysterium est. Ingentis spei symbolum Jacob. Hic paternâ domo abiit solus, exul, egenus, vix operatus palliolo: illius & supellex & arma baculus fuit. Animum tamen bonum & spem omnem in Deo positam habuit. Nec frustra. Rediit Jacob in patriam grandi familiâ & opibus auctus maximis. O ergo beatus, cuius Deus Iacob adiutor, & spes ejus in Domino Deo ipsius. Hæc una spes multo exploratissima est.

§. V.
Spes una omnium bona, una omnium optima est spes vitæ æternæ. Spes ceteræ omnes vanitatis plurimum, subinde turpitudinis & mæoris non modicum habent. Ergo quod vates Venuſinus monet:

Nere semper inops agitet vexetque cupido;
Nepavor & rerum mediocriter utilium Spes.
Beatus Zeno Veronæ præsul à rerum, ut dixi, mediocriter utilium spe, ad illam felicitatis æternæ spem veram gradatim ascendens: Tolle spem, inquit, corpus humanitas tota. Tolle spem, artes virtutesque universæ cessabunt. Tolle spem, & interempta sunt omnia. Quid facit apud litteratorem puer, si litterarum non sperat fructus? Quid ratem verum editi profundo gurgiti nautæ committit, si ei nunquam lucrum, nunquam portus desideratus occurrit? Quid miles, non dicam horrida hiemis, aut torrida æstatis injurias, sed seipsum contem-

nit, si gloriæ spem futura non gerit: Quid agricola semina spergit, si sudoris sui premium non colligit messem? Quid Christianus credit in Christum, si promissum sibi ab eo perpetua felicitatis tempus non sperat esse venturum.

In rebus humanis omnia spes futurorum agit, sine spes futuræ nil unquam arduum tentatur. Spe messis coluntur agri, spe vindemiæ sudatur in vineis, spe lucri navigantur maria, spe pacis geruntur bella, spe gratiæ frequentantur & teruntur aulae. Dulcis est epistola, sed usque dum veniat ipse qui eam misit; necessarium chirographum, sed usque dum dissolvatur æs alienum: grati sunt flores, sed usque dum Autumnus proferat fructus; agrotum dum anima est, spes est dum spirat, sperat. Exulem spes reditus in patriam solatur. Damnatum ad crucem vota facere, & libertatem precari spes jubet. Civis Rhodius cavæ clausus alebatur velut bestia, præcis naribus, truncatis auribus, totâ facie deformatâ. Huic amici suadebant, ut voluntariâ mediâ suas ipse miserias finiret. Quibus ille respondit: Hominem omnia sperare posse, quamdiu possit vel tantum vivere: sic vita præsens & misera est toleranda, sed usque dum affulgeat æterna. Quoniam, inquit Paulus, debet in spe, qui arat, arare; & qui triturat, in spe fructus percipendi.

Nescit Spes vera timbare, nescit cadere. Ipsa sibi quotidie dicit: Quod hodie non est, cras erit. Duremus, & calum animo perambulemus, dum nondum licet corpore: pauculos numerabimus dies, & illud beatissimum Cras aderit, nunquam recessurum, nullo vespere pellendum.

Huc igitur omnia consilia nostra sunt referenda. Hoc unum tandem aliquando non adipisci, malorum omnium supremum & maximum malorum est. Hoc unum demum obtinere, spes nostræ omnes elaborent. Recte nunc dixerimus, Speremus non fertiles annos, non marsupia turgentia, non horrea stipata, non distentas nectare cellas, sed calum. Speremus & gloriamur in spe gloria filiorum Dei, spe gaudeamus, spe salvi siemus. Ergo speremus. Præclare Augustinus Tractor, inquit, quando laborat ambulando, ideo laborem tolerat, quia sperat. Tolle illi spem perveniendi, continuo franguntur vires ambulandi. Est adolescens fortunæ cæcis, quem vidua sine liberis & opulenta hæredem ex asse scribit; ille lætitiis omnibus incedit, gaudet, & triumphat, & clausos vidua oculos non sine dulci spe patientissimus expectat. At quæ nos hæreditas, o bone Deus, expectat in cælo? Paulus lætitiâ exultans: Iustificati gratiâ ipsius, inquit, heredes sumus secundum spem vitæ æternæ.

Adoptatur quispiam terræ filius ab opulento & nobili viro in filium. Hic jam nubes inambulat, & sidera sibi videtur tangere, licet optimi parentis gazas nondum pro libitu partiatur. Et nos non accepimus spiritum servitutis iterum in timore, sed accepimus spiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus: Abba, Pater. Ipse enim Spiritus testimonium reddit spiritui nostro, quod sumus filii Dei. Miles ob fortem operam militiæ navatam à Duce honoratur, & coronam vel muralem, vel civicam, vel castrensem, vel obdionalem, vel etiam auream, aut, quod melius, agrum ac latifundium accipit. Hic ingens gaudium, & de honore & de præmio. Sed quid hæc ludicra, hæc fluxa ad coronam justitiæ, quam speramus, quæ reposita est nobis, quam reddet nobis Dominus in illâ die iustus iudex?

Triumphat Imperator, effunditur obvia civitas, committatur Senatus, omnium ordinum homines deducunt, felicissimus, augustissimus, invictissimus acclamatur. Quombrarum umbras, quantilli pars ista gaudii est? Quid crepundia hæc & nuces, ad æternæ gloriæ triumphos, ad immortale jubileum? Et hoc, & illos speramus. Sed epularis opiparè, & ad Siculas mensas omnigenâ voluptate pertunderis. Sed quid hoc ad ambrosiam illam, ad illud nectar in cælo? quid fursures ad selectissimam

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

simam fatinam? quid vappa ad Falernum aut Creticum? Denique omnia, quæ hic nobis bona videntur aut suavia, illecebræ sunt, quibus excitemur ad meliora illa & æterna speranda. Quidquid in hoc orbe suavitatis est, ad æternas voluptates levis gustulus est, eod. spes evolet, & futuri dulcedine sese impleat. *Æterna promissit æternus, si credidero, ait Augustinus, ex mortali siam æternus. Felicitatem æternam sperant crucifixi regis amici: Spes illorum immortalitate plena est.*

Aug. 10. 10.
ser. 29. c. 6.
de verbis
Domini.
Sap. c. 3. v. 4.

S. VI.

Sed horum, inquis, futurorum nihil dum videmus. Homo ridicule & angusti animi, quis spei locus est, ubi res in oculis est? An nescis effatum Pauli? *Spes, quæ videtur, non est spes, nam quod videt quis, quid sperat? Illud spei est, quod non videmus sperare, & simul per patientiam expectare. Vide, obsecro, tot aulicorum incredibilem, sed sæpe palliatam spem ac patientiam: non verba tantum, sed & colaphos subinde concoquere sciunt; in-*

Rom. cap. 8.
vers. 24.
Quæ spe-
rantur per
patientiam
expectanda.

vident & invidentur, mutuis tormentis mordent & mordentur (aularum sacra non constant aliter) lacerant & lacerantur assiduis pæne intemperis: acerbissimos non raro bolos, velint nolint, glutire debent. Quid illos, obsecro, tam ferreos reddit & ahenos? Unius spes gratiæ vel sibi vel liberis tribuendæ: Tolle spem istam, & multos domi suavius elutire cernes. Et nos pro cælo, hem pudor, quam sæpe ficulnei, quam sæpe mortui sumus? Zacharias clamat: *Convertimini ad munitionem, vincti spei. Ad munitionem, inquit, live ad munitissimum beatitudinis locum erectos vultus, animosque vertite, vos omnes, quos vinxit spes, cui servitis, & quæ velut ab heræ & dominæ sustentamini. Vincit estis à spe velut captivi non invitati, sed voluntarii: nam ipsi vos ultro in carceres & vincula, in labores innumeros coniecistis ob unam spem immortalis gloriæ. Hanc ipsam spem Paulus cum anchorâ contendens: Qui confugimus, inquit, ad tenendam propositam spem, quam sicut anchoram habemus animæ, tutam ac firmam, & incedentem usque ad interiora velaminis. Anchora medio irati maris navigium firmat, ne à ventis aut fluctibus abrepta in scopulos agatur; ita nos in concitato vitæ hujus oceano inter procellosos laborum fluctus spes una retinet, ut firmi perduremus. Ideo hanc anchoram Apostolus, ad interiora velaminis, in sancta sanctorum, in cælum, tanquam in locum tutissimum hortatur jaciendam, ut ob remunerationis spem laboribus nullis cedamus. Proprium certe, ut sanctus Thomas loquitur, & principale spei objectum est ipsa æterna beatitudo. In beatitudine spes non est, sicut nec fides, cum eorum beatitudo non jam futura, sed præsens sit. Nec in damnationis spes ulla est, cum certi sint æternas pænas se nunquam evasuros.*

Zach. cap. 9.
vers. 12.

Hebr. cap. 6.
vers. 18.

Spes est
anchora
quæ inter
vitæ hujus
fluctus firmi per-
duramus.

S. Tho. 2. 2.
qu. 17. ar. 2.
conclus. 5.
qu. 18. ar. 2.
ad 3. conclus.

In Prodro-
mo Eternit.
c. 1. §. 25.

Aug. 10. 10.
serm. 29. de
verb. Dom.
cap. 5. c. 6.
mibi p. 44.
c. 45.

De hac beatitudinis spe, de quâ loquimur, Lugdunensis præfatus Eucherius mentionem injiciens: Si quis hodie, inquit, denarios tibi quinque donaturus, aureos verò quingentos in crastinum aut perendinum certò spondeat, faciaturque optionem illud aut istud eligendi, nunquid deliberatio difficilis erit? Nemo tam fatuus, qui non omni modo malit cras aut perendie aureos quingentos, quam hodie denarios quinque. Eadem profus præsentis ac futuræ vitæ ratio est. Vita præsens nec unius quidem dieculæ mora est. Diximus alibi, post lapsum Adami, mortalium neminem, si quidem calendarium Dei spectetur, diem unum totum vixisse. Est igitur hæc vita brevissimum hodie, quod excipit cras æternum. Quocirca spe animam impleamus certissimâ, & malimus aureos quingentos crastino æterno, quam monetâ præsentis denarios quinque. Hortatur Augustinus: *O fidelis, inquit, noli corrumpere spem, noli amittere charitatem. Quid expavescis, quia pereunt regna terrenæ? Ideo tibi caleste promissum est, ne cum terrenis perires. Veniet ille, de quo dictum est: Et regni ejus non erit finis. Hoc regnum*

A spera, ad hoc totis viribus anihela. Eleganter dixit Petrus Chrysologus: *Laborans messor, quod in semine non videt, re-
debit in messe, & quod in sulco desit, gaudebit in fructu. Hodie
promissionis tempus est: audi, crede, expecta, crede creditori tuo,
qui tibi credidit debitori suo, expecta parumper, ut veniat, qui
te diu sustinuit ut venires: da illi inducias de promissio, qui tibi,
quidquid erat debiti, jam donavit. Quare tu fatigaris spe Dei,
cum genus omne hominum subsistat spe, fide vivat?*

Sextus Julius narrat, Scipionem Africanum ex Italia Italiam
in Africam cum militibus copiis trajecisse, sed in navis
exscensu in terram prolapsum esse. Cùmque militum
animi ad hoc omen consternati hærent, Scipio ipsum
casum in spei memoriam trahens: Videte milites, in-
quit, omen optimum; Oppressi Africanam. Consilium
pæne modo Cajus Cæsar ascensurus navim in terram
pronus corruebat: at milite nonnihil perterritus: Teneo,
te, ait, o terra mater, teneo te.

S. VII.

Est humana vitæ ratio, ut errare ac labi pronissi-
mum. At si sapimus, ipsi nobis lapsus materiam spei
præbent. Itaque ipso in lapsu pro se quisque dicat: O
terra mater videntium, spe teneo te, nec dimittam te.
Spes non confundit. Nullus speravit in Domino, & confusus est. *Optimè dixit Ambrosius: De divini misericordis tunc spe-
randum, cum humana præsidia deficiunt. Omnes, qui sperant in
eum, non infirmantur. Nam bonus Dominus, & confortans in
die tribulationis, & sciens sperantes in se.*

Spes ista, divo Gregorio teste, in æternitatem ani-
mæ erigit, & ideo nulla mala exterioris, quæ tole-
rat, sentit.

Spes omnis obliviscitur periculi.
Edulcat omnem optima spes molestiam.
Speres meliora; quidquid accidit, feras.

Adhuc cælum voluitur, quod hodie non est, cras erit;
qui vidit florem oleæ, & baccam se visurum sperat. Pro-
pterea fortissimum solatium habeamus, ait Paulus, qui con-
fugimus ad tenendam propositam spem.

Spes facit ut videat cùm terras undique nullas
Naufragus, in mediis brachia jaceret aquis.

Spes etiam validâ solatur compede vincitum:
Crura sonant ferro, sed canit inter opus.

Spes præmii, solatium laboris; vulnere dolo-
rem mitigat spes coronæ. Spes in adversis alit animos.

Cui boni spes est futuri, præsens non sentit malum.

Venissimè dixit Chylostromus: Nihil mentem hominis adeo
virilem facit, & ad omnia audentem, ut spes bona. Dic, oro, si
quis te ad regnum terrestre & imperium vocaret, atque ante
ingressum ejus civitatis, in quâ coronandus esses, in stabulum di-
vertere necesse esset, ubi luti ac fimi plurimum viatorumque tu-
multus esset, & latronum perturbatio, summaque pressura &
angustia: num ad illa tristitia cogitatione convertereris: an illa
omnia, quasi nihil essent, gaudio & spe regni contemneres? Per-
quam igitur ineptum & indignum est, terrenis mortalibusque
rebus potitaram, nihil his quæ interim inciderint, contrahi;
æterni autem regni spe elatum & erectum, atque ad cælos ac-
censum, per singula, quæ in diversorio contingunt tristitia, deci-
dere atque perturbari.

Robusta spes extrema quæque perferat.

Spem tam robustam dat Christus, qui factus est spes
nostra. In illo, inquit Augustinus, vides & laborem tuum, & mercedem tuam, laborem in passione, mercedem in resurre-
ctione. Sic ergo factus est spes nostra. Habemus enim duas vitas:
sed unam, in quâ sumus, alteram, quam speramus. In quâ su-
mus, nota nobis est: quam speramus, ignota nobis est. Toleramus
quæ es, & habebis quam nondum habes. Quomodo toleras? ut
non vincaris à tentatore. Laboribus suis, tentationibus, passio-
nibus, morte suâ demonstravit tibi vitam Christus, in quâ es:
resurrectione suâ demonstravit tibi vitam, in quâ eris. Nos
enim non noveramus nisi nasci hominem & mori: resurgere
hominem & vivere in æternum non noveramus. Suscepit quod
noverat;

D

I

L

noveras, & demonstravit quod non noveras. Ideo ergo factus est A
spes nostra in tribulationibus, in tentationibus.

Livius & Plutarchus memorant, Terentio Varroni
de Cannensi clade infelicitissimè redeunt, Senatum po-
pulumque Romanum quasi re bene gestà occurrere,
gratiasque egisse, quòd de Republica Romana non de-
specterent, sed quantum erant exercitus, reduceret,
quamvis in acie quinquaginta millia hominum cecidissent,
quamvis Aufidius fluvius juxta Cannas Romano
sanguine rubuisset, quamvis jam tot Romanorum mil-
lia interfectioni data essent, ut eorum capitalis inimicus
& hostis Hannibal misericordiā motus, dixerit: Satis
est, Parce ferro: quamvis Romanorum cadaverum ea
copia fuisset, ut in torrentem coniecta pontem Car-
thaginensibus straverint, per quem de castris in castra
commeari possent: quamvis ex nobilitate & equestri
ordine tot millia cecidissent, ut detractis annulis mo-
dium unum impleverit Annibal, ut narrat Livius, vel
duos, ut Florus, vel tres, ut Plinius, ac Carthaginem
transmiserit, quamvis tot arma à fugientibus abjecta &
mortuis detracta essent, ut cum cladem hanc repa-
reantur Romani, arma non invenirent, quibus mu-
niti hosti occurrerent. Nam, ut ait Florus: Arma non
erant, detracta sunt templis. Denique quamvis Roma post
obsequium à Brenno Capitolium, nullam unquam ma-
jorem cladem sensisset, & jam in servitutem Carthagi-
nensium incidere verebatur, tamen consulum suum
Terentium Varronem, qui stultè contra consilium col-
legæ sui Pauli Emili in prælium descenderat, & infeli-
citer pugnaverat, gratulabunda excepit, ideò solum,
quòd de Republica non desperasset.

Tam bonus, tam & mitis est Deus & Spei humanæ
favens, ut post omnem hominis nequitiam, post opti-
mos dies pessimè consumptos, post acervata fœdè fla-
gicia, nihilominus omnia bene habeant, modò ad ipsum
recurramus, modò peccatis poeniteat, modò spem non
abjiciamus. Promissum Dei certissimum est: Quoniam
in me speravit, liberabo eum, eripiam eum, & glorificabo eum.
Deus pæne gratias agit per amplissima beneficia, quòd
post plurima naufragia mari terraque facta, de ope di-
vinâ, de felicitate sempiternâ non desperaverimus. Nul-
lus speravit in Domino, & confusus est. Bonus est Dominus spe-
rantibus in eum.

Et quamvis nimia spes seu præsumptio, & nimius ti-
mor seu desperatio duo sint præcipitia in gehennam,
nimis tamen formidandum est excedere sperando ni-
mum, seu præsumendo, quàm nimium timendo & de-
sperando. Quòd si homines tantum niterentur ut salvi
essent, quantum nituntur ut pereant, jam pridem vacuus
ploraret Orcus. Ergo speremus, & iter ad cælum in-
stauratis vitibus prosequamur.

Am cæli fores sunt patentissimæ, ex quo eas Christus
crucis clave, suoque ingressu reseravit. Cruci fixus la-
tro eo omnino die, quo è cruce abiit, in paradysum
transiit. Verùm si fas interrogare: Quæso, Domine Je-
su, cæli fores prius latroni, quàm Patriarcharum ali-
cui panduntur? Pro quo Chrysostomus respondet, id
ideo factum, ut esset manifestum, cæli portas jam omni-
bus patere. Nam, ut beatus hic Doctor asserit, eà ipsâ
die quâ Christus mortuus, & latro liberatus, Adam fue-
rat paradiso expulsi: Hodie, inquit, Adam eieci-
tus est paradiso, hodie latro paradysum ingreditur, exiit fur, & introiit
fur. Quo fine? Illo utique, ut sicut primo fure in exi-
lium misso, cæli aditus obseptum scivimus, ita nunc
sciremus, fure alio seu latrone in cælum admissio, omni-
bus rectè sperantibus cæli januas esse referatas. Neque
enim una tantum aperta est, sed multæ; tres ad Au-
strum, tres ad Aquilonem, tres ad Orientem, tres ad
Occidentem parent, ut constaret cælum nemini nisi in-
gredi nolenti clausum esse.

Ad emendum cælum, inquit Augustinus, dandum esset Aug. 10. 10.
quidquid haberes, etiam si totum mundum possideres. Et tamen scilicet 64. de
venale est: empe si vis. Nec multum excautes de re magnâ propter
pretii magnitudinem. Tantum valet, quantum habes: Noli
querere quid habeas, sed qualis sis. Res ista te valet. Tantum va-
let, quantum es tu. Te dâ, & habebis illam. Quid excautes? quid
turbaris? Nam quid quasiurus es te, aut empturus es te? Ecce
tu qui es, qualis es, dâ te illi rei, & habebis illam. Sed malus
sum, inquit, & fortè me non accipit. Dando te illi, bonus eris.
Ut huic fidei promissioni, te des, hoc est bonum esse. Atqui
huic promissioni se dare, hoc unum est, de quo loqui-
mur, Sperare.

Et ideò Deus felicitati præsentis multas commiscet
amaritudines, ut alia speretur felicitas, cujus dulcedo
non est fallax. Porro hanc spem modis omnibus eripere
conatur Mundus, aut certè corrumpere. Ideò Augu-
stinus spem ovo conferens, & in Mundum velut excan-
descens: Quid strepis, inquit, & Munde immunde, quid strepis?
Quid avertore conaris? Tenere vis periens, quid faceres si ma-
neres? Quem non deciperes dulcis, si amarus alimenta menti-
ris? Ergo si habeo spem, si teneo spem, ovum meum non est à scor-
pione percussum. Spes mea ovum est refudine rectum, & non
dum pullus est, non videtur, quia operitur. Quæ enim videntur,
temporalia sunt, quæ autem non videntur, æterna. In illis ergo,
quæ non videntur, extendè spem, expecta, sustine, noli retro re-
spicere. Ovo tuo scorpion time, quia caudâ percutit. Non ergo
scorpius perimat ovum tuum. Mundus iste spem tuam. Quanta
tibi loquitur mundus, quanta post dorsum tuum strepit, ut re-
tro respicias? id est, ut in rebus præsentibus, nec præsentibus (non
enim dicenda sunt præsentia, nunquam stantia) spem tuam
ponas. Christiani sumus; Christiani estis, fratres. Fugite spem in
Deum, æterna concupiscite, æterna expectate. Non ad delicias
Christus in carnem descendit: rolemus potius præsentia, quàm
diligamus: prosperorum falsa est blanditio. Time mare, etiam
cùm tranquillum est. Omnino non frustra audimus, Sursum
cor. Quid ponimus cor in terrâ, cùm videamus quia exercitur
terra? Ponamus nos Orum nostrum, id est, spem nostram, sub
alio illius Evangelice gælinæ, quæ clamat: Hierusalem, Hie-
rusalem, quoties volui colligere filios tuos tanquam gal-
lina pullos suos, & noluiti. Non nobis dicatur: Quoties vo-
lui, & noluiti.

Bernardus hoc ovum suum, id est, spem suam sum-
mâ industriâ, si quidquam, custodivit. Omnia perde-
re jacturam non putabat, modò spem retineret. Hinc
illæ Bernardi cum Palte voces: Quoniam tu es Domine
spes mea. Et addit ingenti spiritu: Quidquid igitur agen-
dum sit, quidquid declinandum, quidquid rolandum, quid-
quid optandum, tu Domine spes mea. Hæc una mihi om-
nium promissionum causa, hæc tota ratio meæ expectationis.
Præterdat alter meritum, sustinere se jactet, pondus dei &
estis, jejunare bis in sabbato dicat, postremò non esse sicut
ceteros hominum gloriatur: Mihi autem adherere Deo bo-
num est, ponere in Domino Deo spem meam. Sperent in aliis
alii, fortè hic in scientiâ literarum, hic in astutiâ sæculi, ille
in nobilitate, ille in dignitate, ille in aliâ qualibet vanitate
confidat: propter te omnia detrimenta feci, & ut spercora exi-
bitur, quoniam tu es Domine spes mea. Speret, qui vult, in in-
certo divitiarum. Ego verò ne ipsa quidem, nisi abs te, victui
necessaria spero; nimirum verba tua confideus, in quo abjecti
omnia: Si mihi præmia promittuntur, per te obtinenda spe-
rabo. Si insurgant adversum me prelia, si seviat mundus, si
fremat malignus, si ipsa caro adversum spiritum concupiscat:
in te ego sperabo. Frustrè, hoc sapere, ex fide vivere est: nec
alius ex sententiâ dicere potest: Quoniam tu es Domine
spes mea, nisi cui in eis sit persuasum à spiritu, ut (quem
admodum movet Propheta) jactet cognatum suum in Domi-
no, sciens quod nutriendus sit ab eo: juxta illud quoque Petri
Apostoli: Omnem sollicitudinem vestram projicientes in eum,
ipsi enim cura est de vobis. Væ quid enim, si hæc vobis
sapimus, ut quid cunctantur, abjicere omnia, spes miseræ,
vanas, inutiles, seductorias: & huic uni tantum solidam, tam per-
fectam,

seta, tam beata spei tota devotione animi, toto fervore spiritus inhaerere?

Cur Deus non derelinquit sperantes in se.

Planè non derelinquit sperantes in se. Quare? quibus meritis? Audi quod sequitur: quia speraverunt in eo. Dulcis causa, attamen efficax, attamen irresistibilis, dummodo spes in eum. Unde obsecro tam multum spei Bernardo? Optimum habuit in praedicatione hac magistrum, psaltem Hebraeorum. Suavissimum hoc carmen (*Quoniam tu Domine spes mea*) facillimè didicit Bernardus: nec mirum, nobilissimum praecentor citharædus regius voce illum præiit.

Videte & audite regem Sionis David optimam spe adeo plenum, ut de illo non malè dixerim, totus pæne spes fuit. Evolvite omnia Psalmorum carmina, vix crebrius, vix ardentius quidquam commendatur quam

Psal. 4. v. 10.

Psal. 5. v. 12.

Psal. 9. v. 11.

Psal. 21. v. 10.

Psal. 30. v. 1.

Psal. 64. v. 6.

Psal. 70. v. 14.

Psal. 83.

vers. ult.

vera spes. Hinc illæ Davidis assidue voces: *Quoniam tu Domine singulariter in spe, constituisti me. Latentur omnes, qui sperant in te: in aeternum exultabunt. Sperent in te, qui noverunt Nomen tuum: quoniam non dereliquisti quærentes te Domine. Spes mea ab uberibus matris meae. In te Domine speravi, non confundar in aeternum. Spes omnium finium terræ, & in mari longe. Ego autem semper sperabo, & adjiciam super omnem laudem tuam. Dominus virtutum, beatus homo, qui sperat in te.*

Philomela suavem sed eundem pæne cantum iterat. Nec ferè aliter David spem usque & usque ingerit, qui quantus quantus, pæne totus spes fuit. Ego autem,

Psal. 71. v. 10.

Inquit, sicut oliva fructifera in domo Dei, speravi in misericordia Dei in aeternum. Cum olivâ se contendit, ubi de spe suâ differit. Oliva semper viret, asinimilis simaragdo gemmâ nobilissimâ; spes nunquam deficit, nisi spes falsa sit.

Bernard.

serm. 3. de

fragilitate

7. miseri-

cordiarum,

sine, mihi

pag. 233.

Tria cor

in spe radi-

cati confir-

mantia,

Charitas

adoptionis,

Veritas Pro-

missionis, &

Resurrectio

adoptionis.

Atque hinc Bernardus, quem elixi, in spem erectus incocillam: Tria sunt, inquit, quæ sic roborant & confirmant cor meum, ut nulla me penuria meritorum, nulla consideratio propriæ voluntatis, nulla estimatio celestis beatitudinis ab altitudine spei deicere possit in eâ firmiter radicatum. Tria, inquam, considero, in quibus tota spes mea consistit. Charitatem adoptionis, Veritatem promissionis, Potestatem redditionis. Murnuret jam, quantum voluerit, insipiens cogitatio mea, dicens: Quis enim es tu, quæ quanta est illa gloria, quibusve meritis hanc obtinere speras? Et ego fiducialiter respondebam: Scio, cui credidi, & certus sum, quia in charitate nimis adoptavit me, quia verax in promissione, quia potens in exhibitione. Licet enim ei facere, quod voluerit. Hic est funiculus triplex, qui difficile rumpitur, quem nobis à patriâ nostrâ in hunc carcerem usque dimissum firmiter, obsecro, teneamus: ut ipse nos sublevet, ipse nos trahat & pertrahat usque ad conspectum gloriæ magni Dei. Speremus: Spes non confundit. Hæc paullo copiosius dicenda erant, quando res majoris momenti, & alii de illâ sterilibus loquuntur.

ACTIONES SPEI.

I. Actio Spei.

Valde eos

mitigando.

Ambros. in

Psal. 12.

Secunda.

Rom. cap. 8.

vers. 25.

Iac. cap. 5.

v. 7. & 8.

Aug. to. 10.

serm. 37. de

verbis Do-

mini, v. 1.

1. Prima Spei actio, eique propria est, Expectare, non lætum nuntium, non pecuniæ acervum, non Assueti epulum, sed cæleste, sed æternum gaudium. Pulchrè dixit Ambrosius: Spes commodi furatur labores, & metum abscondit periculi. Dulcis & brevis expectatio est, cuiuscunque sit moræ, cum bonum expectatur nunquam desitutum.

2. Spes nunquam sine patientiâ sorore suâ est. Spes vera non est, quæ impatiens est. Per patientiam, inquit Paulus, expectamus. Ad hoc ipsum beatus Jacobus hortatur: Patientes igitur estote fratres, usque ad adventum Domini. Ecce agricola expectat pretiosum fructum terræ; patienter ferens donec accipiat temporaneum & serotinum. Patientes estote & vos, & confirmate corda vestra, quoniam adventus Domini appropinquabit. Dubitas, ait Augustinus, quod tibi dabit bona sua, qui non dignatus est suscipere mala tua?

3. Spes vera non est temeraria, neque enim solum Temeri Dei misericordiam, sed & iustitiam considerat, illudque sibi assidue occinit: *Universe via Domini misericordia & veritas, seu iudicium. Itaque spes utrumque Christi pedem, sicut Magdalena, & amplectitur & osculatur: pedem misericordiam & pedem iustitiam. Terret te Dei iustitia? Joannes Apostolus: Omnis, inquit, qui habet hanc spem, sanctificat se, sicut & ipse sanctus est.*

4. Hoc cautissimè spes agit, ut quantumvis rectè agat, suis tamen meritis nil penitus adscribat. Spes vera, solâ Dei largitate nititur. Bernardus: Periculosa, inquit, habitatio eorum, qui in meritis suis sperant; periculosa, quia ruinosa. Tota spei salus, & omne ipsius meritum Christus crucifixus est. Hinc illæ Bernardi voces: *Fremet mundus, dormit sum supra firmam petram. Peccavi peccatum grande, turbatur conscientia, sed non perturbabitur, quoniam vulnerum premittit corpus, insidiatur diabolus, non cadam, fundatur enim sum supra firmam petram.*

5. Spes vera cum Orationem Dominicam recitat, ingenti spiritu dicit: *Adveniat regnum tuum.* Neque enim tantum orat ut adveniat, sed etiam adventurum sperat. Joannes Apostolus attestatur: *Hæc est fiducia, quam habemus ad eum, quia, quodcumque petierimus secundum voluntatem ejus, audit nos.* Atqui divinæ voluntatis maximè est, æternum illud regnum à nobis assidue postulari.

6. Spes vera tam viriliter agit, ut ferrea videatur aut setæ adamantina, neque enim ulli unquam succumbit operi. Et quamvis faiscat nonnunquam & labatur, genosior tamen resurgit, & vires sumit & lapid, nec viam, quam cepit insistere, unquam deserit. Eo regii vatis cohortatio spectat. Viriliter agere, & confortetur cor vestrum, omnes qui speratis in Domino. Sic agendum: *Estis, inquit, paucissimi cadamus, via tamen nunquam deferenda, spes nunquam deponenda est: quoties cadimus, toties resurgamus: milles cadimus, milles resurgamus.* Appositissimè Augustinus: *Optimus ergo ille, inquit, qui & viam tenet, & bene ibi ambulat: Sequens autem spei est, qui est aliquantulum claudicat, non omnino errat, aut remanet, sed progreditur, etsi paulatim.*

7. Spes vera inter Desperationem & Præsumptionem seu Temeritatem media prudenter graditur. Sunt, qui in seipsis sperant, in vigiliis, in labore, in jejuniis, in virtutibus suis. Sunt, qui desperant, dum enim considerant suam imbecillitatem, obruuntur à pusillanimitate. Sunt, qui sperant quidem in Domino, sed frustra: quia sic de misericordiâ ejus sibi ipsi blandiuntur, ut à peccatis suis non emendentur. De his Bernardus: *Be-*

neplacitum est, inquit, Domino super timentes eum, & in eis, qui sperant super misericordiâ ejus. Dicturus. Quis sperant, signanter præmisit, *Super timentes eum.* Frustra siquidem sperat, qui contemptu suo gratiam à se repellit, & spem suam prorsus evacuat. Nullus horum trium habitat in adiutorio Altissimi. Primus enim habitat in meritis suis, secundus in paenis, tertius in vitiis. Immunda habitatio tertii, anxia secundii, stulta & periculosa primi. Spes vera non nimium, aut temerè, non in seipsâ sperat, sed seipsam in Domino fundat.

CAPVT IX.

Rosa Græca, Lychnis, seu, Paupertatis amor.

S. I.

ROSA Lychnis non excedit quinque folia, odore nullo est, & violæ magnitudine. Paupertas huic rose non abimilis.

Nec foliis gaudet, nec gratum spirat odorem.

Vix quidquam habet orbis contempnibilis Paupertate. Nec cuiquam acerbior est Paupertas, quam diuitiis inuorigo.

Marie Virginis parentes & diuites fuerunt & nobiles, hæc unica illorum filia, sic tamen Paupertatem, sic virtutes ceteras amavit, ut poneret hoc elogio compellari: Tu tota es Charitas, tota Castitas, tota Humilitas, Paupertas tota es. Multæ filie congregaverunt diuitias, tu supergressa es universas. Evangelii leges, in dō & consilia, priusquam promulgarentur, jam Virgo exactissimè servavit. Et en amore Paupertatis: Fabro, qui fortunæ inops manu toleravit vitam, non gravatè nuplit. Sciveat hunc virum virtute opulentum esse.

Vilius argentum est auro, virtutibus auro.

Hæc insuper Virgo beatissima complures vestiaras arcas non habebat: duplex ei vestis fuerat, quam in obitu vicinis & pauperibus viduis reliquit. Epaminondæ ajunt principi Thebano unicam fuisse vestem, quæ si fuisset reficienda, domi se continere debuit Epaminondas. Hic rem magnanā præstitisset, si hoc amore Paupertatis fecisset. Virgini, Virginique filio unius generis vestes fuerunt, coloris, ut multi putant, nativi. Deinde, testandæ paupertati, manibus victum paravit Virgo. Basilus id asserens: Totam, inquit, familiam constituebant Christum, Mariam, Ioseph, qui ne offensionem essent orio, præsertim cum pauperes essent, in aspidis corporis laboribus versari sunt soliti, & hac ratione quotidianum victum queritare. Cum Christus pauperibus his parentibus subiectus esset, laborando etiam suam in parentes obedientiam testatus est Epiphanius Constantinopolitanus de moribus divinæ Virginis: Docilis, inquit, & amans doctrinam, laudans, imo, serico, & bysso laborabat. Quod de illo potissimum tempore asserunt credimus, quo Virgo etiamnum in templo inter Virgines educabatur.

Antoninus, Euthymius, alii existimant Christi togam inconfusilem, de qua milites fortitè sub cruce, Virginis opus textile fuisse. Assentitur doctissimus Cæsar Baronius, cum in Oriente gentis ritu seminarum officium fuerit vestes conficere. Esdras Sacerdos id confirmans: Ipsa, inquit, faciunt stolas omnium hominum. Augustus Imperator non aliâ usus est veste, nisi quam domi fecissent conjux, soror, filia, nepes.

Potest Paupertatem Virginis quæ oratio satis explicet? In stabulo inter pecudes, idque Decembri hieme, partum edere, cuniarum loco præsepe adhibere, extremæ Paupertatis non fallax argumentum est. Omnes alios diversitores hospitium capiebat, huic uni pauperculæ hospiti nec vilissimum quidem cubiculum patebat; ad bestiarum speciem amandabatur. Neque brevi tempore, sed ipsos quadraginta dies, dum scilicet lustranda prodiret, hoc cavum Virgo habitavit. Nec omni reliquâ vitâ ditiore esse voluit, tamen potuerit. Tres ab oriente Dynastæ ex apertis thesauris utique non vile aut minutum quid divino Infanti obtulerunt; regium fuisse munus nemo dubitaverit. Hi namque orientales Principes eo animo iter intenderunt in Bethlechem, ut novum Messiam & stellæ Dominum regiâ munificentia & quantis possent muneribus velut dediti subiecti venerarentur. Quod clarissimè Marthæus explicans: Et apertis, inquit, thesauris suis obtulerunt ei munera. Magnum quid

Tom. I.

A daturi, thesaurum dicimur expromere. Ita hic porsus B. Maria regiâ liberalitate cælestem puerum esse salutatum, illud apertis thesauris argumento est. Nihilominus Virgo beatissima voluntariæ Paupertatis suæ minimè oblita, dona quidem, mysterii gratiâ, non recusavit, sed ea paullo post in pauperes erogavit. Quod divus Antoninus explicatè asserens: Aurum, inquit, sibi oblatum à Magis non modicum, non sibi reservavit in posterum, sed pauperibus per Ioseph dispersit. Idem plurimum testimoniis firmatur.

Aut certè, quod forsitan aliis placeat, divina Virgo regias gazas verecundissimâ manu libaverit tantum, & singulis donis exiguum quid acceperit. Alterutrum horum jam exploratè veritatis esse credimus.

Quod si Virginis lustrationem spectemus, mira Virginis paupertas cogitanda occurrit. Legis erat, ut agnus, aut certè, si facultates deessent, duo turtures pro Infante substituerentur. Virgo mater eâ fuit Paupertate, ut non habuerit, unde agnum emeret aut offerret; ita columbas duas attulit hominum egenorum sacrificium.

Et quantum Paupertatis habuit tristissima fuga in Ægyptum? Nullæ hic præparationes præmissæ, nihil in supellectilibus in viam assumptum, nulla viatici mentio. Accepro tristi nuntio, mox ipsâ nocte fugiendum, & iter duorum mensium ingrediendum. In itineribus non pauca patiuntur vel divites, qui plenâ perâ turgentique maris via molestias solari queunt. Quid jam pauperibus fiet, quos nec crumena, nec focus, nec cella sequitur? Hinc itinera pauperum molestissima, laboris & miserationum plena: nec enim uspiam grati adventores sunt.

Nec in viâ tantum Paupertas Virginem comitatur, quam in Ægypto ipsa septennio toto nunquam deseruit. Cogitetur obsecro, quantum penuriam, quantum & ceterarum ærumnarum fuerit tolerandum inter gentes tam barbaras, quarum dii crescunt in hortis, aut in pratis pascunt. Hic continua stabuli Paupertas, imò durior, tot annis Virginem exercuit.

Ad paupertatis culmen gradibus variis ascenditur: summus est, non superfluis tantum, sed & necessariis carere posse. Huc mater Domini pervenit, quæ sibi vel necessaria deesse non patienter solum, sed & hilariter tulit. Addidit semetipsam. Nec enim ipsa sibi pepercit, quæ inter alia relinquenda seipsam quoque numeravit, deditque humanæ genti verè de suo viaticum ad cælum, panem vivum.

Atque hanc paupertatem Virgo ritu hominum religioforum promissio etiam votoque confirmavit, si sancta Birgitte fides, quæ Virginem matrem sic loquentem ficit: Omnia, quæ habere potui dedi indigentibus, nihilque nisi victum tenuem & vestitum reservavi. Nulla mihi, nisi Deus, placuerunt. Ego semper in corde meo optavi, ut viverem ad tempus nativitatis ejus, si fortè fieri mererer ancilla indigna matris Dei. Vovi etiam in corde meo, si esset ei acceptabile, observare virginitatem, & nihil unquam possidere in mundo. Si autem aliter vellet Deus, fieret voluntas ejus, & non mea: quia credebam ea omnia posse, & nihil velle nisi mihi utile, ideo ei omnem meam voluntatem commisi.

Potuerunt itaque omnes sanctissimæ hujus familiæ, & ex eâ singuli, Christus, Mater, Iosephus dicere; Pauper sum ego, & in laboribus à juventute meâ. Atque hanc suam paupertatem Christus suæque matris in monte Golgotha orbi universo spectandum dedit; tum suas vestes paupertinas carnicum turbe reliquit, cum matrem discipulo pauperi commendavit. Fuit Iosephus Arimatheus dives, fuit Nicodemus, fuerunt & alii, qui donum hoc mente gratissimâ suscepissent. Sed voluit Christus thesauri tanti custodem pauperem esse piscatorem.

Post filii reditum in cælum mater in domo precario habitavit. Reditus ipsius annui fuerunt è col-

D d d d

latitiâ

B. Maria
aurum à
Magis ob-
latum in
pauperes
erogavit.

2. In lustra-
tione:

3. In fuga
in Ægy-
ptum.

4. In Ægy-
pto.

Revelatione
S. Birgitte
lib. 1. c. 10.
post initium.

Psalm. 87.
v. 17.
* Ajunt
fuisse do-
mum domi-
ne Maria
Hierosoly-
mitane ci-
vis, quæ fuit
mater Iosue
Marci,
Albi Apost.
c. 12. v. 12.